

Η ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΗΣ ΚΟΠΕΓΧΑΓΗΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Δεκέμβριος 2009)

Συγγραφέας: ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΑΡΙΝΟΣ-ΚΟΥΡΗΣ

Η επιτυχία της διάσκεψης της Κοπεγχάγης δεν θα κριθεί μόνο από την όποια συμφωνία επιτευχθεί, αλλά από τη μετέπειτα δεσμευτική θεσμοθέτηση των μέτρων εφαρμογής. Θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι η επιδιωκόμενη και αναγκαία μείωση των εκπομπών CO₂ είναι απαραίτητο να οδηγήσει στην ολική αλλαγή του υπάρχοντος παγκόσμιου ενεργειακού συστήματος, που προσδιορίζεται κυρίως από τα εξής:

Τη ρύπανση του περιβάλλοντος (εδάφους, αέρος και υδάτινων πόρων). Συγκεκριμένα, συμβάλλει τα μέγιστα στη δημιουργία του φαινομένου του θερμοκηπίου και στη μείωση της διαθεσιμότητας του υδάτινου δυναμικού (από την ποιοτική υποβάθμιση των αποδεκτών).

Την αβεβαιότητα της επάρκειας και της σταθερότητας της ενεργειακής τροφοδοσίας, την εξάντληση των ενεργειακών πόρων και την ανοδική τάση των τιμών της ενέργειας.

Τον χαμηλό βαθμό απόδοσης της ενεργειακής ροής, που έχει ως συνέπεια οι απώλειες της πρωτογενούς ενέργειας να ανέρχονται στο 85%.

Είναι προφανές ότι οποιαδήποτε προσπάθεια μετατροπής του ενεργειακού συστήματος θα πρέπει να ελαχιστοποιήσει τη χρήση ορυκτών καυσίμων και σταδιακά να υποκαταστήσει τις συμβατικές ενεργειακές πηγές με ΑΠΕ. Στο μεταβατικό στάδιο είναι απαραίτητο να εκμεταλλευθεί το «πλούσιο κόιτασμα» της εξοικονόμησης που στηρίζεται στην αποδοτική χρήση της ενέργειας, αφού ο συνολικός βαθμός απόδοσης του ενεργειακού συστήματος είναι μόνο 15%. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι η εξοικονόμηση ενέργειας είναι η φιλικότερη για το περιβάλλον μορφή ενέργειας, δεδομένου ότι δεν παράγεται. Εξάλλου η εξοικονόμηση ενέργειας που επιτυγχάνεται μέσω υψηλών βαθμών απόδοσης θα πρέπει να αποτελέσει κύρια επιδίωξη και στο νέο ενεργειακό σύστημα, ώστε να εξασφαλιστεί η μεγιστοποίηση της αποδοτικότητάς

του. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα χαμηλού βαθμού απόδοσης είναι η βιομάζα, η οποία αξιοποιεί μόλις το 1% της προσπίπτουσας ηλιακής ενέργειας, παρά ταύτα είναι πολλές οι χώρες που αναπτύσσουν πολιτικές εντατικής εκμετάλλευσης βιομάζας.

Το ερώτημα που γεννιέται είναι: η Ελλάδα δύναται να ανταποκριθεί στις διεθνείς τάσεις και προκλήσεις για τη μετατροπή του ενεργειακού της συστήματος, το οποίο κατά 95% βασίζεται σε ορυκτά καύσιμα, ενώ ταυτόχρονα ο δείκτης ενεργειακής έντασης είναι μεγαλύτερος κατά 20% του μ.ό. των χωρών της Ε.Ε., γεγονός που επιτρέπει σημαντικά περιθώρια εξοικονόμησης (τουλάχιστον 17%); Οι μέχρι τώρα εξαγγελίες για συμμετοχή έως και 20% τόσο των ΑΠΕ όσο και του φυσικού αερίου μέχρι το 2020, παρά την ικανοποίηση που δημιουργούν, εμφανίζουν εγγενείς αδυναμίες, που κυρίως οφείλονται:

Στο τεχνολογικό έλλειμμα της χώρας σε ενεργειακές τεχνολογίες, των οποίων η μεταφορά και η παραγωγική ενσωμάτωση υπερβαίνει τον χρονικό ορίζοντα του 2020.

Στον απαιτούμενο χρόνο μεταξύ λήψης απόφασης και υλοποίησης έργων υποδομής, που από ιστορικά δεδομένα είναι κατ' ελάχιστον 10 έτη (εξαιρουμένων των περιπτώσεων που οι δικαστικές εμπλοκές οδηγούν στην ακύρωσή τους).

Στις ασάφειες, αντιφάσεις και ελλείψεις του θεσμικού πλαισίου για τις χρήσεις γης και τις αναγκαίες χωροθετήσεις.

Στον εθισμό του κοινού στη χρήση μιας μόνο και βολικής μορφής ενέργειας, δηλαδή της ηλεκτρικής.

Για την υλοποίηση των στόχων του 2020 είναι σαφές ότι πρέπει να εξασφαλιστεί το απαραίτητο χρονικό διάστημα τόσο για την εισαγωγή των ΑΠΕ όσο και για την υποκατάσταση με φυσικό αέριο. Προς την κατεύθυνση αυτή αποτελεσματικά συμβάλλει μια δέσμη μέτρων με κύριο άξονα την εξοικονόμηση, τη συστηματική επανάχρηση υλικού και τη βιομηχανική συμβίωση, όπως:

Δημιουργία ενεργειακών αλυσίδων και ενεργειακών πάρκων.

Θεσμοθέτηση βιομηχανικών περιβαλλοντικών πάρκων όπου θα είναι εφικτή η

αξιοποίηση αποβλήτων και παραπροϊόντων ως πρώτων και ενδιάμεσων υλών (βιομηχανική συμβίωση).

Αποκεντρωμένο και κατανεμημένο σύστημα παραγωγής ενέργειας με την εισαγωγή συστημάτων συμπαραγωγής για τοπική χρήση.

Χρησιμοποίηση των ανενεργών βιομηχανικών περιοχών για την εγκατάσταση των προηγούμενων, στις περιπτώσεις που είναι τεχνολογικά και οικονομικά εφικτό.

Ευρεία υποκατάσταση ηλεκτρικής ενέργειας με φυσικό αέριο.

Διαμόρφωση καταναλωτικής προτίμησης σε προϊόντα χαμηλού ενεργειακού περιεχομένου και ανάπτυξη του αισθήματος ευθύνης των πολιτών ως προς το ενεργειακό ζήτημα με εκστρατείες ενημέρωσης.

Ανάδειξη των επενδύσεων εξοικονόμησης ενέργειας ως έναν από τους κύριους παράγοντες οικονομικής ανάπτυξης.

Είναι βέβαιο ότι τα προηγούμενα μέτρα αποτελούν μικρό μόνο τμήμα μιας ολοκληρωμένης ενεργειακής στρατηγικής, πλην όμως είναι όχι μόνο απαραίτητα αλλά και καθοριστικά για τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και την εξασφάλιση του απαιτούμενου χρόνου μετάβασης προς ένα νέο και περιβαλλοντικά φιλικό σύστημα.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ», 7 Δεκεμβρίου 2009, σ. 10.